

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 275/2014-22

Ústavný súd Slovenskej republiky Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť T. G., zastúpeného advokátom JUDr. Milošom Kaščákom, Advokátska kancelária, M. R. Štefánika 171, Vranov nad Topľou, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 39/2010 (pôvodne vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 12 Ro 142/2009) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 39/2010 (pôvodne vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 12 Ro 142/2009) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súd Bratislava I p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 39/2010 (pôvodne vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 12 Ro 142/2009) konať bez zbytočných prietáhov.

3. T. G. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 300 € (slovom tristo eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť T. G. trovy konania v sume 284,08 € (dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Miloša Kaščáka, Advokátska kancelária, M. R. Štefánika 171, Vranov nad Topľou, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 275/2014-7 z 24. apríla 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť T. G. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 39/2010 (pôvodne vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 12 Ro 142/2009).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že 26. júna 2009 podal na Okresnom súde Prešov „návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie 5.311,03 € s príslušenstvom. Dňa 18. 8. 2009 bol sťažovateľ upovedomený Okresným súdom v Prešove o tom, že jeho návrh bude postúpený z dôvodu miestnej nepríslušnosti na Okresný súd Bratislava I. Do dnešného dňa Okresný súd Bratislava I vo veci... vôbec nekonal.“. Podľa názoru sťažovateľa „prejednaníu veci nebráni žiadna objektívna prekážka“, pričom nečinnosť okresného súdu nemôže byť odôvodnená „ani právnou a faktickou zložitost'ou a takisto nie je zavinená ani účastníkmi konania“.

Predsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3296/2014 doručeným ústavnému súdu 18. júna 2014, v ktorom vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a uviedla sumár dosiaľ vykonaných úkonov okresného súdu *«od doručenia návrhu na začatie konania na tunajší súd dňa 23.2.2010, keď došlo k postúpeniu predmetnej veci na tunajší súd z Okresného súdu Prešov z dôvodu miestnej príslušnosti. Dňa 3.3.2010 bola vec prevedená do registra „C“ pre nesprávne označenie odporcu.*

Dňa 18.3.2010 spisová kancelária predložila vec na stanovenie ďalšieho postupu zákonnému sudcovi.

Dňa 9.12.2013 Okresný súd Bratislava I v súlade s ust. § 105 ods. 3 O.s.p. s poukazom na námietku navrhovateľa zo dňa 27.8.2009 a z dôvodu podľa ust. § 87 písm. c) a f) O.s.p. vyjadril svoj nesúhlas s postúpením veci a vyhotovil prípis, ktorým vec predložená na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave.

Dodatkom č. 19 k Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I pre rok 2013 v súvislosti s nástupom zákonnej sudkyne Mgr. Daniely Drnákovej na materskú dovolenku, bolo oddelenie 6C prerozdelené a s účinnosťou od 1.1.2014 bola vec sp. značka 6C/39/2010 pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. Mariane Harvancovej.

Krajský súd v Bratislave prípisom doručeným tunajšiemu súdu dňa 21.01.2014 vrátil spis bez rozhodnutia ako nesprávne predložený a z dôvodu chýbajúcich podmienok miestnej príslušnosti odkázal Okresný súd Bratislava I s poukazom na § 105 ods. 2 v spojení s § 11 ods. 3 O.s.p. na Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Dňa 23.1.2014 daný pokyn zákonnej sudkyne na ďalší procesný postup - predloženie spisu Najvyššiemu súdu SR, súdny spis sa odo dňa 11.2.2014 doposiaľ nachádza na Najvyššom súde SR.»

Predsedníčka okresného súdu k doterajšiemu priebehu konania vo svojom vyjadrení ďalej uviedla:

„Čo sa veci samotnej týka, nakoľko súdny spis je aktuálne v dispozícii Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, nie je možné z mojej strany zaujať relevantné stanovisko k skutkovej a právnej zložitosti sporu. Dovolím si však poukázať na to, že sťažovateľ

sťažnosť na prietahy v súdnom konaní sp. zn.: 6C/39/2010 podľa ust. §-u 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov na tunajší súd podal dňa 3.12.2013, na jeho sťažnosť mu bolo odpovedané prípisom zo dňa 17.12.2013, pričom sťažovateľ už dňa 17.2.2014 podal sťažnosť priamo na Ústavný súd SR. Na sťažnosť sťažovateľa podanú v zmysle ust. §-u 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch som reagovala prijatím potrebných opatrení proti pokračovaniu prietahov, čo samo osebe poskytuje dôvodný predpoklad urýchlenia konania a zabezpečenia jeho ďalšieho plynulého priebehu...

Na celkovú dĺžku súdneho konania mala vplyv predovšetkým nadmerná zaťaženosť sudcov občianskoprávneho úseku Okresného súdu Bratislava I a vysoký počet a skladba vecí súdneho oddelenia 6C. Subjektívne zavinenie zákonnej sudkyne, vyššieho súdneho úradníka, prípadne iných zamestnancov súdu v tomto prípade zistené nebolo. V prípade, ak Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje k záveru, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov bolo porušené, dovoľujem si požiadať Ústavný súd Slovenskej republiky, aby vzal do úvahy, že zákonná sudkyňa svojím postupom vznik prietahov v konaní nezavinila. Rovnako si dovoľujem požiadať Ústavný súd Slovenskej republiky, aby pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy vyššie uvedené objektívne dôvody, ktoré mali za následok, že predmetné konanie nebolo doposiaľ právoplatne skončené a sťažovateľovi nárok na finančné zadosťučinenie nepriznal v plnej výške.“

K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právny zástupca sťažovateľa. Tento vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 2. júla 2014 iba stručne poukázal na skutočnosť, že existencia prietahov v namietanom súdnom konaní vyplýva aj z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr. 3296/2014, a vyjadril súhlas, aby ústavný súd vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania.

Z obsahu súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 6 C 39/2010 (pôvodne vedeného Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 12 Ro 142/2009) ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd ďalej z predloženého súdneho spisu zistil, že uznesením sp. zn. 7 Ndc 7/2014 zo 16. júna 2014 Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodol, že vec prerokuje a rozhodne ako miestne príslušný Okresný súd Vranov nad Topľou.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o zaplatenie peňažnej sumy vyplývajúce zo vzťahu medzi poisteným a poisťovateľom tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložené. Navyše, z obsahu súdneho spisu predloženého ústavnému súdu je možné ustáliť, že okresný súd dosiaľ riešil len otázku vlastnej miestnej príslušnosti a nevykonával žiadne procesné úkony vo veci samej, preto nie je možné ani uvažovať o skutkovej či právnej zložitosti veci samej ako o príčine doterajšej dĺžky konania.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia správania účastníkov súdneho konania v súvislosti so vznikom prípadných zbytočných priet'ahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania neprispeli okolnosti na strane sťažovateľa v podstatnej miere. Ústavný súd však z obsahu súdneho spisu zistil, že sťažovateľ sa počas celého namietaného obdobia nečinnosti okresného súdu konania okresného súdu nedomáhal a sám aktívne do konania vstúpil iba jediný raz, a to podaním zo 14. októbra 2010, ktorým opakovane namietal miestnu príslušnosť okresného súdu. Sťažovateľovi preto možno vytknúť pasívnejší prístup ku konaniu, keďže sa od roku 2010 až do konca roku 2013 (počas prakticky úplnej nečinnosti okresného súdu) o svoju vec nezaujímal a až do 3. decembra 2013 nepodal ani sťažnosť na zbytočné priet'ahy v konaní, teda neriadil sa zásadou *vigilantibus iura* (každý nech si stráži svoje práva), z ktorej okrem iného vyplýva priama závislosť ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania od ich súčinnosti, čo ústavný súd musel zohľadniť pri určení výšky finančného zadosťučinenia (obdobne IV. ÚS 10/05, III. ÚS 336/07, III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09). Ústavný súd musel v týchto súvislostiach brať do úvahy aj skutočnosť, že sťažovateľ, využijúc svoje dispozičné oprávnenie, nepodal žalobu na miestne

príslušnom súde, čím nepochybne tiež prispel k predĺženiu predmetného súdneho konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie namietaného súdneho konania v dĺžke viac ako 5 rokov, z toho na okresnom súde takmer 4 roky bez nariadenia čo i len jediného pojednávania vo veci samej, je už samo osebe neprimerané.

Dňa 26. júna 2009 podal sťažovateľ Okresnému súdu Prešov návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým sa domáhal zaplata sumy 5 311,03 € s príslušenstvom.

Dňa 9. júla 2009 Okresný súd Prešov vydal vo veci platobný rozkaz č. k. 12 Ro 142/2009-9.

Dňa 31. júla 2009 podal žalovaný námietku miestnej príslušnosti Okresného súdu Prešov a zároveň odpor proti platobnému rozkazu.

Dňa 18. augusta 2009 Okresný súd Prešov oznámil sťažovateľovi postúpenie veci okresnému súdu.

Dňa 27. augusta sťažovateľ oznámil Okresnému súdu Prešov svoj nesúhlas s postúpením veci okresnému súdu.

Dňa 17. februára 2010 bola vec Okresným súdom Prešov postúpená okresnému súdu, ktorý vec prijal 23. februára 2010 a zaevidoval pod sp. zn. 15 Ro 50/2010. Vec bola následne prevedená do registra „C“ a bola jej pridelená sp. zn. 6 C 39/2010.

Okresný súd v ďalšom období nevykonal žiadne procesné úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej a nijako ani nereagoval na námietku sťažovateľa o nepríslušnosti okresného súdu zo 14. októbra 2010. K procesnej aktivite okresného súdu došlo až po 3 rokoch a 10 mesiacoch, keď okresný súd 9. decembra 2013 vyjadril svoj nesúhlas s postúpením veci a vyhotovil prípis, ktorým vec predložil na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Aj v tomto prípade však išlo o postup, ktorý možno označiť za neefektívny a nesústreďený, keďže už 21. januára 2014 krajský súd vrátil okresnému súdu spis bez rozhodnutia ako nesprávne predložený.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 6 C 39/2010 (pôvodne vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 12 Ro 142/2009) došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Napriek tomu, že ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že počas rozhodovania o s'ťažnosti s'ťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Ndc 7/2014 zo 16. júna 2014 určil, že vo veci bude ďalej konať namiesto okresného súdu ako miestne príslušný Okresný súd Vranov nad Topľou, nariadil okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov, keďže zo strany okresného súdu je ešte potrebné realizovať procesné úkony súvisiace s doručovaním predmetného uznesenia najvyššieho súdu a postúpením spisu Okresnému súdu Vranov nad Topľou.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatit' s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € vo vzťahu k okresnému súdu z dôvodu, že k porušovaniu jeho práv dochádza už od roku 2010, pričom toto sťažovateľ považuje za „značnú ujmu na jeho práve na súdnu a inú právnu ochranu“.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovrieť ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 39/2010 (pôvodne vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 12 Ro 142/2009), berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci, ako aj správanie sťažovateľa (opísané v II. časti bode 2 tohto nálezu), považoval priznanie sumy 300 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľa trovy konania nevyčíslil. Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva

úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 134 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa nárok aj na náhradu režijného paušálu 8,04 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu predstavuje sumu 284,08 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2014